

Child-centeredness and individualization in the modern family

Neslihan Er¹ 

¹ Faculty of Arts and Sciences, Department of Sociology, General Sociology and Methodology Department, Ordu University, Ordu, Türkiye.

ABSTRACT

This study focuses on how the concepts of childhood and parenthood are reshaped in a historical and sociological context within modern societies. The study primarily aims to reveal the effects of increasing life expectancy, declining mortality rates, and the widespread adoption of planned birth practices on family structure, and to analyze the process through which child-centeredness and individualization become defining characteristics of the modern family. Based on the theoretical framework developed by the French sociologist Paul Yonnet on demographic transformation, the “wanted child”, and individualization, the present study aims to understand the transformation of intra-family roles, authority relations, and social norms. The significance of the research lies in its contribution to current debates on childhood and adolescence by providing a historical perspective on the tension between individualization and social norms in shaping the modern family structure. The findings achieved in this study indicate that declining mortality rates and the transition to planned fertility have led to a profound change in the status of children, that the process of children’s individualization has accelerated, and that the balance between autonomy and authority within the family has been redefined. Accordingly, this study adopts a qualitative approach and is based on a phenomenological paradigm, utilizing a historical-sociological analysis method. Yonnet’s studies on family and demography are examined through content analysis, and child-centeredness, parenting roles, and individualization processes in modern societies are examined through an extensive literature review.

KEYWORDS

Sociology of family, Sociology of religion, Wanted child, Individualization, Paul Yonnet.

Introduction

In modern societies, the family is the primary institution that reflects the most visible consequences of the interaction between demographic transformation, economic restructuring, and cultural expectations. In particular, the strengthening of the child’s position within the family and the recognition of childhood as a privileged domain that must be safeguarded reconfigure authority relations, the distribution of roles, and the very meaning of parenthood. This transformation is rooted in long-term processes such as the extension of life expectancy, the reduction of child loss, the planning of fertility, and shifts in the balance between production and consumption. As the family becomes a place where emotional support and care are organized, it accelerates the momentum of individualization while simultaneously generating new forms of dependency.

One of the most striking transformations in today’s family structure is the growing importance attached to children’s opinions and needs. Children have never received as much attention, been listened to so carefully, or been given such value as they are today. In modern societies, children have been elevated beyond the status of an individual to a sacred position, regarded as a unique being who must be protected and guided (Karadoğan, 2019, p. 217). This development has laid

the foundation for the reconfiguration of family roles and authority structures (Bayer, 2013, p. 112).

The French sociologist Paul Yonnet (1948-2011) traces the origins of this transformation back to the 18th century, arguing that the process began with the decline in mortality rates and the spread of planned birth practices. Increasing life expectancy and the reduction of child loss encouraged parents to make greater emotional investments in their children, thereby redefining the child's position and significance within the family. In his study titled *Le Recul de la Mort. L'Avenement de l'Individu Contemporain* (The Retreat of Death: The Birth of the Contemporary Individual), Yonnet examines the emergence of the modern individual particularly in the context of falling mortality rates (Yonnet, 2006). His research conducted for the French National Union of Family Associations (UNAF) also makes a notable reference point in the analysis of modern family structures. In this context, the present study aims to investigate the transformation of family roles and the redefinition of children's status by focusing on Yonnet's perspectives and approaches in the field of family sociology.

The family is a fundamental institutional structure with historical roots that cannot be examined independently of the social order (Güler & Ulutak, 1993, p. 51). Even though it is often defined as a "nuclear unit composed of a mother, a father, and unmarried children," the concept of family must be approached from a broader perspective in terms of both definition and function (Duman, 2012, p. 34). The family is a dynamic structure that assumes varying functions within social, cultural, and economic contexts.

In the modern era, the increase in human life expectancy has led to significant transformations within the institution of the family. Paul Yonnet establishes a direct link between longer life spans and the emergence of individualistic society, and he emphasizes that the individual has become a subject centered on personal choices and freedoms (Yonnet, 2006, p. 17). With the Industrial Revolution, the family moved away from its role as an economic unit of production and evolved into a structure oriented toward consumption and the provision of emotional support as production processes shifted largely to factories and industrial facilities. This transformation enabled parents to devote more attention to their children and to support their individual development, while at the same time allowing family members to act with a higher level of independence (Duman, 2012, p. 40).

Family sociologists generally consider this transformation a shift toward individuality. While modern societies make individuals increasingly autonomous, they also render them more dependent on social and economic structures (Turğut, 2017, p. 108). Yonnet, however, argues that the family was regarded as the basic unit of society in the pre-industrial era, whereas this role has been assumed by the individual as the fundamental unit in modern society (Yonnet, 2006, p. 44).

This study examines the effects of transformations in family structure on both the individual and society, while also discussing the potential negative consequences arising from the increase in individual freedoms. Adopting a qualitative approach, the research is designed within a phenomenological paradigm and is grounded in a historical-sociological method of analysis, yonnet's studies on family and demography have been evaluated through content analysis, alongside an extensive review of the literature on childhood and parenthood in modern societies.

The sociological dimensions of the demographic transformation from traditional to modern family

The conception of the family from traditional to modern represents a process that radically transforms both the source of authority and the organization of intimacy. The shift toward more flexible forms that prioritize equality, mutual choice, and the nuclear unit enhances the individual's autonomy within the family while simultaneously redefining roles. Key indicators of

this transformation include the recognition of the child as a legal and moral subject, the elevation of love and care as the founding principles of family life, and the growing prominence of adolescence as a distinct social stage. In the background, demographic thresholds such as declining mortality rates, increased life expectancy, and planned fertility intersect with economic and cultural processes, including the relocation of production outside the household, urbanization, and the expansion of education. In Turkey, the composite course of late modernization has accelerated the shift from the extended to the nuclear family, while at the same time reshaping and maintaining local continuities.

The transformation of family structure throughout history is significant in revealing the fundamental differences between traditional and modern family models. While the traditional family structure was built upon a hierarchical system marked by patriarchal values and extended kinship ties, the modern family structure has evolved into a more flexible and democratic form centered on the nuclear family, shaped around the principles of individualism and equality. This transformation has brought individual freedoms and personal development to the forefront, leading to a redefinition of family roles (Korkmaz, 2022, p. 55).

In the modern family structure, individualism has the potential to weaken social bonds to some extent, yet it also proves effective in strengthening emotional ties within the family and fostering more intimate relationships. Explaining this change, Paul Yonnet states that the family, traditionally regarded as “the basic cell of society,” has over time become “the basic cell of the individual.” This perspective reveals that in modern societies the focus has shifted from the social functions of the family toward the personal expectations and needs of the individual (Yonnet, 2006, p. 240).

In his study *Democracy in America*, Alexis de Tocqueville discusses individualism in relation to democratic societies, arguing that equality weakens social hierarchies, detaches individuals from traditional bonds, and thereby fosters individualism. According to him, equality tends to render relationships between individuals more superficial, bringing individual interests to the forefront in place of social solidarity. However, Tocqueville emphasizes that individualism should not be confused with egoism, noting that the ability of individuals to act independently from holistic social structures creates the conditions for the emergence of new social bonds (De Tocqueville, 2022, p. 132).

For understanding the individualistic transformation of the family, it may be useful to compare the traditional “holistic” family model with the modern “individualistic” family model as ideal types (Deschavanne, 2014, p. 10). In the traditional family structure, the family is regarded as a natural community that exists independently of its members, characterized by a rigid hierarchy based on age and gender. In this model, the child is considered the property of the parents, and the primary function of the family is to ensure the continuation of lineage and the transmission of inheritance. Moreover, relationships of affection are largely shaped by social status. By contrast; in the modern family model, family structure is shaped by individual choices, with a democratic and egalitarian framework coming to the fore. The child is legally recognized as an independent individual, and the family is defined as a union grounded in emotional bonds and love. Within this framework, individuals have the opportunity to freely express their identities and preferences.

Since the late 19th century, the sociodemographic and economic transformations experienced in Turkey have led to profound changes in family structure. The traditional extended family model lost its significance with urbanization, industrialization, and the rise in educational levels, giving way to more individual-oriented structure (Meriç Yazan, 2012, p. 196). This process demonstrates that modernization did not progress along a single, linear path but rather produced multiple and variable forms of modernization under the influence of different socioeconomic and cultural factors. In addition, factors such as declining fertility rates,

increased life expectancy at birth, and transformations in the social status of women have accelerated changes in family structure (Turgut, 2014, p. 24).

As Paul Yonnet points out, the concept of the “wanted child,” which lies at the foundation of modern civilization, was shaped by the significant decline in infant and maternal mortality rates and laid the groundwork for the emergence of individualistic society. According to Yonnet, the rise of individualistic society can be better understood by carefully examining the scope and effects of declining mortality rates (Yonnet, 2006, p. 227). In particular, the emergence of adolescence as a social category and the marked reduction in mortality rates before the age of forty are among the key indicators of this transformation (Tan, 2019, p. 77).

Historical data show that in the 18th century, nearly half of all children died before reaching the age of ten, and the maternal mortality rate during childbirth was as high as 11.5%. By the second half of the 20th century, however, these rates had declined significantly thanks to advances in medicine and healthcare, and death had become largely a phenomenon associated with old age. Statistical analyses conducted in France in the 1990s on the desirability of births reveal notable changes in fertility patterns. During this period, 82.1% of children were planned by their parents, 10.5% were recorded as unanticipated but accepted births in terms of timing, and the remaining 7.4% were classified as completely unwanted births. Compared to the 1960s, the rate of unwanted births had decreased threefold (Youf, 2007, p. 760).

A similar demographic transformation has taken place in Turkey, where the proportion of individuals under the age of 15, which was around 40% in the 1950s, has declined to 25% today. The long-term decrease in unplanned births is regarded as a demographic transformation process that has progressed in parallel with the decline in infant and child mortality rates (Turgut, 2014, p. 24). The reduction in mortality at younger ages and the shift of death into later stages of life have enabled individuals to make more deliberate plans regarding childbearing, leading to the growing social exclusion of unwanted pregnancies. As a result, having children has become a phenomenon carefully planned on a societal level. This development marks a profound transformation in the mode of life reproduction. Although demographic transition initially emerged in Western countries, it gradually spread to other parts of the world and occurred more rapidly than expected in many countries, regardless of political regimes, religions, or ideological differences (Bonvalet & Oggi 2008, p. 684).

The modern family, built on individualistic foundations, generates a dual logic that combines the discourse of rights and freedoms with the ethic of care and reciprocity. The horizon of the “wanted child” recalibrates parental responsibilities, while the retreat of death, the prolongation of adolescence and the planning of fertility rewrite the rhythm of time, expectations, and investment within the family. When combined with the shift of production to spaces outside the household, the spread of education, and urbanization, new negotiations emerge in areas such as the legitimacy of authority, the balance between love and contract, the gendered distribution of care labor, and the transmission of inheritance and social status.

Declining fertility and planned reproductive choices

The historical trajectory of fertility control provides a useful lens for understanding the logic of the modern family. Beginning with delayed marriages from the late Middle Ages, gaining rhythm within marriage, and becoming embedded in everyday life through medical methods in the 20th century, this transformation has turned reproduction into a sphere shaped by both social institutions and individual choices.

Before discussing the emergence of a new psychological structure of the individual, Paul Yonnet examines in detail the historical development of planned birth and the decline in fertility rates. According to Yonnet, the reduction in fertility occurred in three main stages closely tied to processes of social transformation. As mechanisms of control over individuals' reproductive

behavior became more pronounced, fertility ceased to be a purely biological phenomenon and became a reflection of social structures and individual choices (Yonnet, 2006, p. 240).

The first stage of fertility restriction in Christian societies of Western Europe was achieved through the postponement of marriage. Emerging from the late Middle Ages, this practice was adopted as a strategy for regulating population. The trend, observable from the 12th century onward, continued until the 18th century and required women to adapt to society's demand for population renewal. In 17th-century Europe, the late age of marriage delayed women's reproductive functions, thereby serving as an indirect mechanism of birth control. Thus, the fertility process was limited by the age of marriage, though this limitation still allowed for the renewal of the population. The shortened fertility period caused by delayed marriage, when combined with the relatively early average age of menopause among women and environmental factors, resulted in a natural decline in fertility rates. At the same time, high infant and child mortality rates—where more than half of the children born did not reach reproductive age—also influenced fertility patterns. Infant mortality rates of around 30% further balanced the overall population growth rate (Yonnet, 2020, p. 44). This process had profound effects on the social structure and laid the groundwork for individuals to shape their fertility strategies in a more conscious manner.

Yonnet argues that the system he calls "Latin Christianity" diverged from its own historical past and created a distinctive demographic structure. This model, which delayed the age at which women entered their reproductive years, placed the institution of marriage at the center of social life and opened more space for woman in the public sphere. The transformation, which also stimulated trends toward individualization, brought with it the recognition of the child as an individual value, the improvement of women's living standards, and increased investment in education. Yonnet emphasizes the decisive role of fertility control within marriage in the emergence of the modern family. According to him, in Western societies marriage came under the control of fertility for the first time in history. The slowdown in fertility rates during the 16th century is considered a key stage that laid the foundation for the formation of the modern family structure. While in traditional societies marriage functioned as a primary means of increasing fertility, in the process of modernization the relationship between marriage and fertility, in the process of modernization the relationship between marriage and fertility was restructured, with marriage coming to serve as a mechanism for limiting fertility (Yonnet, 2010, p. 46).

In France, during the Demographic Transition process that began in the second half of the 18th century, a rapid decline in fertility rates was observed in parallel with the decrease in infant and child mortality. Between 1750 and 1921, fertility rates were reduced by half, while the institution of marriage continued to maintain its social significance and marriage rates remained high. The decline of fertility rates below the replacement level in France occurred within fertility was brought under control. Women were thus able to move away from the traditional norms of high fertility through the institution of marriage (Yonnet, 2010, p. 45).

In the third stage of the demographic transition, the fertility process became more conscious and planned. In particular, the development of medical contraceptive methods and the accessibility of abortion made it easier for individuals to control their reproductive processes. During this period, reproduction ceased to be a purely biological necessity and became a phenomenon shaped by social norms. From the 1960s onward, the decline in fertility rates occurred at different speeds across countries. For example, in the early 1960s, France's total fertility rate was recorded at 2.81, while in the United States it stood at 3.27. However, by the early 1980s, the U.S. total fertility rate had dropped to 1.81 children per woman (Lafontaine, 2008, p. 330).

In Türkiye, fertility rates have shown a marked decline in recent years, with the birth rate falling to 2.1—the level considered the replacement threshold. The age structure of fertility has also shifted, with the peak fertility period moving from the 20-24 age group to the 25-29 age group.

This trend is closely linked to socioeconomic factors such as rising levels of women's education, increased labor force participation, and the postponement of marriage age. Along with the decline in fertility rates, individuals' choices regarding having children have also become more deliberate. According to the 2008 Turkey Demographic and Health Survey (TDHS), while the actual fertility rate was 2.1, the desired fertility rate was identified as 2.4. Before 1980, 68% of respondents expressed an ideal of three or four children, whereas among generations after 1990 this proportion had dropped to 37% (Turgut, 2014, p. 24.).

Today, the necessity of relying on the institution of marriage to maintain low fertility rates has disappeared. With the widespread use of contraceptive methods, pregnancy prevention has become a natural part of couples' daily lives, rendering birth control strategies based on the age of marriage unnecessary. The normalization of sexuality and childbirth outside of marriage has significantly transformed society's traditional norms regarding sexuality and fertility (Yonnet, 2010, p. 47).

The weakening of traditional control mechanisms over the institution of marriage has allowed individuals to gain greater autonomy in matters of marriage and divorce. This process has brought about transformations such as the spread of non-marital unions and the growing social legitimacy of family structures formed by same-sex individuals. These developments have reshaped the institutions of marriage and family, representing a significant sociological change that diversifies individuals' ways of life.

The wanted child from a psychosocial perspective

Throughout human history, fertility has been regarded as a counterbalance to death and has played a crucial role in ensuring the survival of social groups. Over time, however, fertility transformed from a biological necessity into an autonomous choice, leading to changes in social structures and individual conceptions of life. Factors such as advances in medicine, improvements in living conditions, and higher hygiene standards reduced mortality rates, thereby removing fertility from its role as part of a survival strategy.

Individuals have begun to view having children not as a biological necessity but as a conscious choice. This transformation has also reshaped the concept of childhood and the social roles of children. In earlier periods, due to high infant mortality rates, children were largely regarded as a "means of renewal," whereas today each child is attributed individual value and has become the focal point of parents' emotional and social investment. In this way, perceptions of childhood have been redefined, paving the way for the emergence of the concept of the "basic child personality" (Erbuğ, 2021, p. 52).

Today, the process of having children has become more deliberate thanks to parents' prenatal attitudes and technological advancements. It is now assumed that children who are born are wanted by their parents. This assumption rests on two main reasons: first, that a pregnancy has occurred despite the widespread use of contraceptive methods or the failure to use them effectively; and second, that the pregnancy was not terminated despite the availability of medical interventions. Therefore, when a pregnancy is carried to term and a child is born, the situation is interpreted as evidence that the parents have accepted the child's existence. Within this framework, the classification of children as "wanted" or "unwanted" constitutes a fundamental distinction. In the context of fertility, a scientifically valid difference may be drawn between poorly planned children and explicitly unwanted children. However, considering that in modern societies the decision to have a child is made during the course of pregnancy and that decision is practically enforceable, it can be argued that by the time of birth only wanted children exist. This is because unwanted pregnancies can be terminated, and when such an option is not used, the child born is regarded as an accepted individual by the parents. The social implications of this transformation are also noteworthy. After a child's birth, societal attitudes toward them are shaped by the assumption that the child was wanted. Such acceptance plays a decisive role in the formation of the child's social identity and in the behavior directed toward them. According

to Yonnet, once the decision to have a child has been made, children who are born should be treated exclusively as “wanted children.” Moreover, every child has the right to expect to be treated in this way (Yonnet, 2010, p. 48).

Over the past century, with the transformation of the concept of childhood, the notion of the contemporary child personality has become clearly defined. This transformation, shaped by the convergence of demographic and cultural changes, has redefined the position of children within both the family and society. Three key characteristics stand out in shaping the personality of the contemporary child. The child is born as the result of a conscious parental decision, their life is assumed to be guaranteed due to the decline in infant and child mortality, and, often raised as an only child, they are no longer viewed primarily as a link in the continuity of lineage within the family.

The emerging new understanding of childhood is based on the notion of the child as a “wanted child.” The child is now regarded as the product of conscious parental choice. This situation has led to the loosening of the link between sexual relations and fertility, and to the transformation of the desire for parenthood into an autonomous sphere. This separation has become even more pronounced with the spread of medically assisted reproduction methods. The widespread use of techniques such as artificial insemination has almost completely eliminated the role of sexuality in the reproductive process. Today, the use of reproductive technologies has further weakened the connection between sexuality and fertility, turning the process of having children into a medical matter. The historically obligatory requirement of achieving fertility through heterosexual relations between men and women has been almost imperceptibly transcended (Yonnet, 2010, p. 49).

Today, the desire to have children has also become independent from the institution of marriage, which was traditionally regarded as the primary framework of family life. In France, the fact that 60% of first children are born outside of marriage clearly illustrates this separation. Paul Yonnet emphasizes the significance of the current disjunction between the desire for children is directly linked to the growing distrust of sexuality in modern societies and to the reluctance to associate the process of having children with physical instincts. Within this framework, homo-parenting (same-sex parenting) is regarded as a modern model of childbearing that enables reproduction to occur entirely independent of sexuality (Yonnet, 2010, p. 50).

In contemporary societies, the desire to have children is no longer bound by necessity to sexual life or marriage. This transformation represents a significant sociological change that requires the redefinition of family and reproduction within their social and cultural contexts. New family structures, in which parenting continues after divorce and the child maintains a unifying role within the family, stand out as some of the most striking indicators of this change. The independence of the childbearing process grants individuals the freedom to realize their desire for children apart from the dependencies of marriage and sexuality.

Individualization, authority conflict, and crisis of prohibition

The horizon of the “wanted child” reconstructs the family around the language of love, rights, and participation, while visibly expanding the child’s capacity for expression, choice, and demand. From early childhood through adolescence, even to involvement in decision-making processes, the diffusion of the discourse of “rights” into everyday life and the rising expectation of autonomy place the legitimacy of parenthood in a fragile balance negotiated between emotional closeness and the ability to set limits. This search for balance both encourages the individualization of children and generates new tensions, such as the blurring of roles, the weakening of authority, and pedagogical dilemmas about “how to say no.” Educational practices idealize child and adolescent autonomy, while identity formation increasingly takes shape in the oscillation between the need for external recognition and the desire for independence. The socially constructed character of adolescence and the prolongation of maturation (neoteny), combined with patterns of ironic distancing and resistance to authority, reshape the rhythm of

family relationships and the psychological architecture of the modern individual. The child-centered order, by simultaneously magnifying both the promise of liberation and the necessity of setting boundaries, drives contemporary parenthood into a perpetual search for equilibrium.

Paul Yonnet interprets the concept of the “wanted child” as a distinct manifestation of individuality and argues that this type of child is the product of an entirely new family model, different from traditional family structures. The change that has emerged points not only to a transformation in family structure but also to a profound shift in the broader social order. Yonnet assesses the current process metaphorically, emphasizing with the phrase “the rocket has only just taken off” that the transformation is not yet complete and that its effects will become more evident in the future. The emergence of a child-centered family structure plays a decisive role in the formation of individual identity and in the transformation of parent-child relationships (Yonnet, 2006, p. 249).

In the modern family structure, children’s influence on decision-making processes has increased, with children actively participating in significant family decisions across a wide age range, from as early as two years old through adolescence. Even a child who has not yet developed basic motor skills may assert, “I have a right,” demanding a voice in family matters. Such a development indicates that children’s status within the family has reached its highest historical level. Experts in child psychology encourage parents to communicate more with their children and advocate for children’s right to self-expression. In some cases, children are even involved in the process of choosing the names of their future siblings (Dolto, 2000, p. 62).

The tendency of adolescents to see themselves as adults is also a sign of this transformation. For example, a twelve-year-old girl may take an early step into adulthood by using cosmetic products, a process that can even be encouraged by parents. As a result, the family appears to have transformed into a form of self-governing democracy in which children’s right to speak is equal to that of adults. However, such an understanding of equality at times leads to blurred roles and weakened authority. Parents’ struggles to maintain discipline, combined with children’s increasing freedom, have prompted psychiatrists to advise parents to “learn how to say no” to their children. In Western countries, governments attempt to restore order by holding parents more accountable through legal sanctions in cases such as school absenteeism. Yet establishing a balance between parental authority and the freedom granted to children has become increasingly difficult. In modern societies, uncertainties regarding child-rearing are further complicated by the lack of a shared framework to guide parents in determining which methods to apply. The process of children’s individualization is directly tied to the concept of autonomy. International documents such as the Declaration of the Rights of the Child, by advocating that children be treated as adults, have also led to criticisms of parents for not granting their children be treated as adults, have also led to criticisms of parents for not granting their children sufficient freedom (Remy, 2006, p. 43).

Paul Yonnet emphasizes that viewing the child as a “wanted child” grants them a distinct authority over their parents. However, this development cannot be explained solely by the expansion of moral freedoms or the widespread use of birth control methods. According to Yonnet, the transformation is closely tied to historical processes such as the emergence of the modern individual and the decline in mortality rates. As the decision to have children becomes a conscious parental choice, children’s individual identities are also shaped in accordance with that choice. When children realize that they were brought into the world as the result of a deliberate decision, they begin to ask: “If I was truly born as a desired child, why are my wishes being opposed?” This perception creates a significant point of tension in parent-child relationships. Parents, in turn, ask themselves: “If truly wanted this child, why am I resisting their desires?” Such an inner conflict is considered one of the fundamental sources of the broader crisis of prohibition that resonates on both individual and societal levels (Yonnet, 2006, p. 154).

In modern education systems, fostering children's autonomy has become a primary goal, yet this process has also brought with it numerous paradoxes. Children are encouraged to make their own decisions independently, but the autonomy process that begins at an early age creates a new form of control over parents and educators. In this context, the individualization of children should also be understood as a reflection of broader social expectations (Yonnet, 2006, p. 252).

Paul Yonnet argues that the modern individual has become dependent on external approval and the constant need for recognition. Rather than being a subject who experiences happiness, the individual has turned into an object that must be made happy, which complicates the processes of identity formation. Particularly during adolescence, the construction of identity takes shape through the tension between the pursuit of independence on the one hand and the search for validation on the other (Yonnet, 2006, p. 255).

Yonnet argues that adolescence is a historical and social construct, claiming that biological or hormonal changes alone are not decisive. In his view, the autonomy expected of children in modern societies is a historically shaped necessity. However, this development generates a neotenic effect that delays the individual's maturation process. Neoteny refers to the prolongation of the maturation period in the course of an individual's socio-psychological development. Behavioral patterns observed during adolescence—such as frivolity, resistance to authority, and irony—thus become defining elements that characterize the psychological and social structure of this process (Yonnet, 2006, p. 329).

It appears that the horizon of the "wanted child" rests on a language that reconstructs authority in the parent-child relationship as guidance and negotiation, while simultaneously amplifying both the need for recognition and the demand for autonomy. This dual movement places the family in a fragile balance that requires constant adjustment. The expansion of the child's right to voice and participation makes it necessary to justify boundaries and ensure the fair distribution of care. At the same time, blurred roles and the prolonged maturation process increase the need for consistency, continuity, and pedagogical stability in parenting. The family thus becomes an ethical learning space where responsibilities are acquired. When a balance is achieved between emotional closeness and the legitimacy of rules, child-centeredness can advance without turning freedom into arbitrariness or protection into guardianship.

Conclusions and recommendations

The transformation of the modern family and the formation of the concept of the "wanted child" have been examined within the framework of their interaction with processes of individualization and social norms. Based on Paul Yonnet's sociological analyses, the evaluations reveal that demographic transition has also been decisive in shaping perceptions of individual autonomy and in restructuring social institutions.

One of the key findings of the study is that the tension between individualism and social norms has become more pronounced within the modern family structure. On the one hand, children are encouraged to be raised as independent subjects, while on the other, parents face increasing difficulties in guiding their children's decisions. This situation has led to a crisis of authority and has made it more challenging to strike a balance between children's freedom and discipline.

In conclusion, the study has shown that the phenomena of childhood and parenthood have been reshaped in modern society within their historical and sociological contexts. Paul Yonnet's analyses provide a valuable framework for understanding how the emergence of individualistic society has transformed the experiences of childhood and adolescence. The future of the modern family structure will depend on the ongoing development of this dynamic interaction between individualization and social norms.

Author contribution rates

Author, %100 contributed to the study.

Conflict of interest declaration

Our article titled "Child-centeredness and individualization in the modern family" has no financial conflict of interest with any institution, organization or person.

References

- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sirnakifd/issue/11320/135278>
- Bonvalet, C., Ogg, J. (2008). Les Valeurs Familiales de la Cohorte Née Entre 1945 et 1954. Kante, A. M., Guyavarch, E., & Pison, G. (Ed.). *Démographie et Cultures*. Association Internationale des Démographes de Langue Française. <https://www.erudit.org/fr/livres/actes-des-colloques-de-lassociation-internationale-des-demographes-de-langue-francaise/demographie-cultures-actes-colloque-quebec-2008/001530co.pdf>
- De Tocqueville, A. (2022). *Amerika'da Demokrasi*. İlteişim Yayınları.
- Deschavanne, E. (2014). Tradition et Modernité. *L'École des Parents*, 4(609), 5-11. <https://doi.org/10.3917/EPAR.609.0005>
- Dolto, F. (2000). *Çocuk ve Boşanma*. Güncel Yayıncılık.
- Duman, M. Z. (2012). Aile Kurumu Üzerine Tarihsel Bir Okuma Girişimi ve Muhafazakâr İdeolojinin Aileye Bakışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 19-51. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/8758/109270>
- Erbuğ, E. (2021). Ölüm Sosyolojisi: Geleneksel ve Modern Toplumda Ölümün Toplumsal Anlamları. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8, 46-61. <https://doi.org/10.48131/jscs.1005591>
- Güler, D., & Ulutak, N. (1993). Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile. *Kurgu*, 11(1), 50-75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kurgu/issue/59595/858144>
- Karadoğan, U. C. (2019). "Çocuk ve Çocukluk" Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(7), 195-226. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/57213/807902>
- Korkmaz, H. (2022). Modern Dönemde Geleneksel Kültür Kodlarının/Ataerkil Yapının Aile Hayatına Yansıması. *Antakiyat*, 5(1), 54-71. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/antakiyat/issue/70344/1105697>
- Lafontaine, C. (2008). La Condition Postmortelle. Du Déni de la Mort à la Quête d'Une Vie Sans Fin. *Études*, 10(409), 327-335. <https://doi.org/10.3917/etu.094.0327>
- Meriç Yazan, Ü. (2012). *Türkiye Kanatlarımızın Altında*. Timaş Yayınları.
- Remy, J. (2006). Pourquoi les Enfants Font la Loi. *L'Express*, 13, 41-51. https://www.lexpress.fr/societe/pourquoi-les-enfants-font-la-loi_482875.html
- Tan, M. (2019). Çağlar Boyunca Çocukluk. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 71-88. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000859
- Turgut, M. (2014). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel Süreçte Aile Kurumunun Dönüşümü ve Geleceğine Yönelik Çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/metder/issue/31233/455469>
- Yonnet, P. (2010). L'Avènement de l'Enfant du Désir. *Études*, 1(412), 43-52. <https://doi.org/10.3917/etu.4121.0043>
- Yonnet, P. (2006). *Le Recul de la Mort. L'Avènement de l'Individu Contemporain*. Editions Gallimard.
- Youf, D. (2007). Le Recul de la Mort. L'Avènement de l'Individu Contemporain de Paul Yonnet. *Sociétés et Jeunesses en Difficulté*, 4, 759-766. <https://journals.openedition.org/sejed/1393>

Modern ailede çocuk merkezlilik ve bireyselleşme

Neslihan Er¹ 

¹ Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı, Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye.

ÖZET

Modern toplumlarda çocukluk ve ebeveynlik olgularının tarihsel ve sosyolojik bağlamda yeniden şekillenme biçimi çalışmanın ana inceleme konusunu oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı artan yaşam süresi, düşen ölüm oranları ve planlı doğum uygulamalarının aile yapısı üzerindeki etkilerini ortaya koyarak çocuk merkezliliğin ve bireyselleşmenin modern ailede belirleyici hale gelme sürecini analiz etmektir. Çalışma Fransız sosyolog Paul Yonnet'nin demografik dönüşüm, istenen çocuk ve bireyselleşme üzerine geliştirdiği kuramsal çerçeveyi temel alarak aile içi rollerin, otorite ilişkilerinin ve toplumsal normların dönüşümünü anlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın önemi bireyselleşme ile toplumsal normlar arasındaki gerilimin modern aile yapısına etkilerini ele alarak çocukluk ve ergenlik dönemlerine dair güncel tartışmalara tarihsel bir perspektif sunmasında yatmaktadır. Elde edilen bulgular ölüm oranlarının düşmesi ve doğurganlık tercihlerinin planlı hale gelmesinin çocukların statüsünde köklü bir değişime yol açtığını, çocukların bireyselleşme sürecinin hızlandığını ve aile içindeki özerklik ile otorite arasındaki dengenin yeniden tanımlandığını göstermektedir. Bu doğrultuda araştırma nitel bir yaklaşım benimsemekte ve fenomenolojik bir paradigma çerçevesinde tarihsel ve sosyolojik analiz yöntemine dayanmaktadır. Çalışmada Yonnet'nin aile ve demografi üzerine kaleme aldığı eserler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve modern toplumlarda çocuk merkezlilik, ebeveynlik rolleri ve bireyselleşme süreçleri kapsamlı bir literatür taramasıyla incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Aile sosyolojisi, Din sosyolojisi, İstenen çocuk, Bireyselleşme, Paul Yonnet.

Giriş

Modern toplumlarda aile demografik dönüşüm, ekonomik yeniden yapılanmalar ve kültürel beklentiler arasındaki karşılaşmanın en görünür sonuçlarını üzerinde taşıyan temel kurumdur. Özellikle çocuğun aile içindeki konumunun güçlenmesi ve çocukluk deneyiminin korunması gereken ayrıcalıklı bir alan olarak tanımlanması otorite ilişkilerini, rollerin dağılımını ve ebeveynliğin anlamını yeniden kurmaktadır. Değişim yaşam süresinin uzaması, çocuk kaybının azalması, doğurganlığın planlanması, üretim ve tüketim dengelerindeki kayma gibi uzun erimli süreçlere yaslanmaktadır. Ailenin duygusal destek ve bakımın örgütlendiği bir yere dönüşmesi bireyselleşmenin ivmesini artırırken yeni bağımlılık biçimlerini de beraberinde getirmektedir.

Günümüz aile yapısında dikkat çeken en büyük dönüşümlerden biri çocukların görüşlerine ve ihtiyaçlarına verilen önemin artmasıdır. Tarihin hiçbir döneminde çocuklar bugünkü kadar ilgi görmemiş, bu ölçüde dinlenmemiş ve değer atfedilmemiştir. Modern toplumlarda çocuk birey olmanın ötesinde korunması ve rehberlik edilmesi gereken özel bir varlık olarak adeta kutsal bir konuma yükseltilmiştir (Karadoğan, 2019, s. 217). Bu gelişme aile içi rollerin ve otorite yapısının yeniden biçimlenmesine zemin hazırlamıştır (Bayer, 2013, s. 112).

Fransız sosyolog Paul Yonnet (1948-2011) söz konusu dönüşümün kökenlerini 18. yüzyıla kadar götürmekte ve sürecin ölüm oranlarının azalması ile planlı doğum uygulamalarının yaygınlaşmasıyla başladığını ileri sürmektedir. Artan yaşam beklentisi ve azalan çocuk kaybı ebeveynlerin çocuklarına daha fazla duygusal yatırım yapmalarını teşvik etmiş ve böylece aile

içindeki çocukların konumu ve önemi yeniden tanımlamıştır. Yonnet *Le Recul de la Mort. L'Avènement de l'Individu Contemporain (Ölümün Geri Çekilişi. Çağdaş Bireyin Doğuşu)* başlıklı çalışmasında modern bireyin ortaya çıkışını özellikle ölüm oranlarındaki düşüş bağlamında ele almaktadır (Yonnet, 2006). Yonnet'nin Fransa Ulusal Aile Dernekleri Birliği (UNAF) için gerçekleştirdiği araştırmalar da modern aile yapısının analizinde kayda değer bir referans noktası oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma aile sosyolojisi alanında Yonnet'nin görüş ve yaklaşımlarını temel alarak aile içi rollerin dönüşümü ve çocukların konumunun yeniden tanımlanması süreçlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Aile tarihsel kökenleri bulunan ve toplumsal yapıdan bağımsız olarak ele alınamayacak temel bir kurumsal yapıdır (Güler ve Ulutak, 1993, s. 51). Her ne kadar genellikle "anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan çekirdek bir birliktelik" şeklinde tanımlansa da aile kavramına gerek tanım gerekse işlev bakımından daha geniş bir bakış açısıyla yaklaşmak gerekmektedir (Duman, 2012, s. 34). Aile toplumsal, kültürel ve ekonomik bağlamlarda farklı işlevler üstlenen değişken bir yapıdır.

Modern dönemde insan ömrünün uzaması aile kurumu üzerinde dikkate değer dönüşümlere yol açmıştır. Paul Yonnet artan yaşam süresi ile bireyci toplumun ortaya çıkışı arasında doğrudan bir ilişki kurmakta ve bireyin bireysel tercihler ve özgürlükleri merkeze alan bir özneye dönüştüğünü vurgulamaktadır (Yonnet, 2006, s. 17). Sanayi devrimiyle birlikte üretim süreçlerinin büyük ölçüde fabrikalara ve sanayi tesislerine kayması aileyi ekonomik bir üretim birimi olma niteliğinden uzaklaştırarak tüketim ve duygusal destek sağlayan bir yapıya dönüştürmüştür. Bu dönüşüm ebeveynlerin çocuklarına daha fazla ilgi göstermelerine ve onların bireysel gelişimlerini desteklemelerine imkân tanırken, aynı zamanda aile bireylerinin daha bağımsız hareket edebilmesine de olanak tanımıştır (Duman, 2012, s. 40).

Aile sosyologları dönüşümün genel olarak bireysellik yönünde bir gelişim olarak değerlendirildiği konusunda büyük ölçüde hemfikirdir. Modern toplumlar bireyleri giderek daha özerk kılarken, onları toplumsal ve ekonomik yapılara daha bağımlı hale getirmektedir (Turgut, 2017, s. 108). Yonnet ise sanayi öncesi dönemde toplumun temel birimi olarak görülen ailenin modern toplumda yerini bireyin temel birimi haline bıraktığını ileri sürmektedir (Yonnet, 2006, s. 44).

Çalışmada aile yapısındaki dönüşümlerin birey ve toplum üzerindeki etkileri ele alınmakta ve bireysel özgürlüklerin artışıyla ortaya çıkan olası olumsuz sonuçlar tartışılmaktadır. Çalışma nitel bir yaklaşım benimseyerek fenomenolojik bir paradigma çerçevesinde tasarlanmış ve tarihsel-sosyolojik analiz yöntemi temel alınmıştır. Yonnet'nin aile ve demografi üzerine kaleme aldığı eserler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş, modern toplumlarda çocukluk ve ebeveynlik olgularına ilişkin geniş bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Geleneksel aileden modern aileye demografik dönüşümün sosyolojik boyutları

Gelenekselden moderne uzanan aile tasavvuru otoritenin kaynağını ve yakınlığın örgütlenişini kökten dönüştüren bir süreçtir. Eşitliği, karşılıklı seçimi ve çekirdek birlikteliği önceleyen esnek biçimlere doğru kayan hat bireyin aile içindeki özerkliğini artırırken rollerin tanımını da değiştirmektedir. Çocuğun hukuki ve ahlaki bir özne olarak görülmesi, sevgi ve bakımın ailenin kurucu ilkeleri haline gelmesi ve ergenliğin ayrı bir toplumsal evre olarak belirginleşmesi dönüşümün başlıca göstergeleridir. Arka planda ölüm oranlarının gerilemesi, yaşam süresinin uzaması ve doğurganlığın planlanması gibi demografik eşiklerle üretimin ev dışı alanlara taşınması, kentleşme ve eğitimin yaygınlaşması gibi ekonomik ve kültürel süreçler birlikte işlemektedir. Türkiye'de geç modernleşmenin bileşik seyri geniş aileden çekirdeğe yönelişi hızlandırırken yerel süreklilikleri dönüştürerek sürdürmektedir.

Aile yapısının tarihsel süreç içerisindeki dönüşümü geleneksel ve modern aile modelleri arasındaki temel farklılıkları ortaya koyma açısından önem taşımaktadır. Geleneksel aile yapısı ataerki değerlerin ve geniş aile bağlarının belirgin olduğu hiyerarşik bir sistem üzerine kuruluyken, modern aile yapısı ise bireycilik ve eşitlik ilkeleri etrafında şekillenerek çekirdek aile

modeline dayalı daha esnek ve demokratik bir yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşüm bireylerin özgürlüklerini ve kişisel gelişimlerini ön plana çıkararak aile içi rollerin yeniden tanımlanmasına neden olmuştur (Korkmaz, 2022, s. 55).

Modern aile yapısında bireycilik toplumsal bağları belirli ölçüde zayıflatma potansiyeline sahip olmakla birlikte, aile içindeki duygusal bağları güçlendirme ve daha samimi ilişkiler kurma açısından da etkili olmaktadır. Bu değişimi açıklayan Paul Yonnet geleneksel olarak "toplumun temel hücresi" olarak görülen ailenin zamanla "bireyin temel hücresi" haline geldiğini ifade etmektedir. Söz konusu yaklaşım modern toplumlarda ailenin toplumsal işlevlerinden ziyade bireyin kişisel beklenti ve ihtiyaçlarına odaklanıldığını ortaya koymaktadır (Yonnet, 2006, s. 240).

Alexis de Tocqueville *Amerika'da Demokrasi* adlı eserinde bireyciliği demokratik toplumlarla ilişkilendirerek ele almakta ve eşitliğin toplumsal hiyerarşileri zayıflatarak bireyleri geleneksel bağlardan kopardığını ve böylece bireyciliği teşvik ettiğini savunmaktadır. Ona göre eşitlik bireyler arasındaki ilişkileri yüzeyselleştirerek toplumsal dayanışmanın yerine bireysel çıkarları ön plana çıkarmaktadır. Ancak Tocqueville bireyciliğin egoizme karıştırılmaması gerektiğini vurgulamakta ve bireylerin bütüncül toplumsal yapılardan bağımsız hareket edebilmesinin yeni sosyal bağların oluşmasına zemin hazırladığına dikkat çekmektedir (De Tocqueville, 2022, s. 132).

Ailenin bireyci dönüşümünü anlamak açısından geleneksel "holist" aile modeli ile modern "bireyci" aile modelini ideal tipler olarak karşılaştırmak faydalı olabilir (Descahavanne, 2014, s. 10). Geleneksel aile yapısında aile bireylerin dışında varlığını sürdüren doğal bir topluluk olarak kabul edilmekte, yaşa ve cinsiyete dayalı katı bir hiyerarşik yapı öne çıkmaktadır. Bu modelde çocuk ebeveynlerinin mülkü olarak görülürken, ailenin temel işlevi neslin devamını ve mirasın aktarımını sağlamaktadır. Ayrıca sevgi ilişkileri çoğunlukla statüye bağlı olarak biçimlenmektedir. Buna karşılık modern aile modelinde aile yapısı bireysel tercihlere bağlı olarak şekillenmekte, demokratik ve eşitlikçi bir yapı öne çıkmaktadır. Çocuk hukuki olarak bağımsız bir birey olarak kabul edilmekte ve aile duygusal bağlara ve sevgi temelli bir birliktelik olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede bireyler kendi kimliklerini ve tercihlerini özgürce ifade etme olanağına sahiptir.

Türkiye'de 19. yüzyılın sonlarından itibaren yaşanan sosyodemografik ve ekonomik dönüşümler aile yapısında köklü değişikliklere yol açmıştır. Geleneksel geniş aile modeli kentleşme, sanayileşme ve eğitim düzeyindeki artışla birlikte önemini yitirmiş ve birey odaklı bir yapıya dönüşmüştür (Meriç Yazan, 2012, s. 196). Bu süreç modernleşmenin tek ve doğrusal bir çizgide ilerlemediğini, aksine farklı sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin etkisiyle çoklu ve değişken modernleşme biçimlerinin ortaya çıktığını göstermektedir. Buna ek olarak doğurganlık oranlarındaki azalma, doğuşta beklenen yaşam süresinin uzaması ve kadının toplumsal statüsündeki dönüşümler gibi etkenler aile yapısındaki değişimleri hızlandırmıştır (Turgut, 2014, s. 24).

Paul Yonnet'nin belirttiği üzere modern medeniyetin temelinde yer alan "istenen çocuk" kavramı bebek ve anne ölüm oranlarındaki belirgin düşüşle şekillenmiş ve bireyci toplumun oluşumuna zemin hazırlamıştır. Yonnet'ye göre bireyci toplumun ortaya çıkışı ölüm oranlarındaki düşüşün kapsamı ve etkileri dikkatle incelenerek daha iyi anlaşılabilir (Yonnet, 2006, s. 227). Özellikle ergenlik döneminin toplumsal bir kategori olarak ortaya çıkışı ve 40 yaş öncesi ölüm oranlarının belirgin şekilde azalması bu dönüşümün temel göstergeleri arasında yer almaktadır (Tan, 2019, s. 77).

Tarihsel veriler 18. yüzyılda çocukların yaklaşık yarısının 10 yaşına ulaşmadan hayatını kaybettiğini ve annelerin doğum sırasındaki ölüm oranının %11,5 gibi yüksek bir seviyede olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak 20. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde tıp ve sağlık alanlarındaki ilerlemeler sayesinde bu oranlar belirgin bir şekilde azalmış ve ölüm büyük ölçüde yaşlılık dönemine özgü bir olgu haline gelmiştir. 1990'lı yıllarda Fransa'da yapılan doğum istenirliğine ilişkin istatistiksel analizler doğurganlık örüntülerinde belirgin değişimlerin yaşandığını göstermektedir. Bu dönemde doğan çocukların %82,1'i ebeveynleri tarafından

planlanmış, %10,5'i zamanlama açısından beklenmeyen ancak kabul edilen doğumlar olarak kaydedilmiştir. Geri kalan %7,4'lük kısım ise tamamen istenmeyen doğumlar olarak sınıflandırılmıştır. 1960'lı yıllarla karşılaştırıldığında, istenmeyen doğum oranlarının üç kat azaldığı görülmektedir (Youf, 2007, s. 760).

Türkiye'de de benzer bir demografik dönüşüm yaşanmış, özellikle 1950'lerde %40 seviyesinde olan 15 yaş altı birey oranı günümüzde %25'e gerilemiştir. Planlanmamış doğumların uzun vadede azalması ise bebek ve çocuk ölüm oranlarındaki düşüşle paralel ilerleyen bir demografik dönüşüm süreci olarak değerlendirilmektedir (Turgut, 2014, s. 24). Genç yaşlarda ölüm oranlarının azalması ve ölümün ileri yaşlara kayması bireylerin çocuk sahibi olma tercihlerinde daha bilinçli planlamalar yapmalarına zemin hazırlamış, istenmeyen gebeliklerin toplumsal düzeyde giderek daha fazla dışlanmasına neden olmuştur. Böylece çocuk sahibi olmak toplumsal açıdan dikkatle planlanan bir olgu haline gelmiştir. Bu gelişme yaşamın üretim biçiminde köklü bir dönüşüme işaret etmektedir. Demografik dönüşüm başlangıçta Batı ülkelerinde ortaya çıkan bir olgu olmakla birlikte zamanla dünyanın diğer bölgelerine de yayılmıştır. Siyasi rejim, din ya da ideolojik farklılıklar göstermeksizin pek çok ülkede beklenenden daha hızlı gerçekleşmiştir (Bonvalet ve Ogg, 2008, s. 684).

Bireyci temeller üzerinde yükselen modern aile hak ve özgürlük söylemi ile bakım ve karşılıklılık etiğini bir arada taşıyan çift yönlü bir mantık üretmektedir. "İstenen çocuk" ufku ebeveynlik sorumluluklarını yeniden kalibre ederken ölümün geri çekilişi, ergenliğin uzaması ve doğurganlığın planlanması aile içi zamanın, beklentilerin ve yatırımın ritmini baştan yazmaktadır. Üretimin ev dışı alanlara kayması, eğitim ve kentleşmenin yaygınlaşmasıyla birleştiğinde otoritenin meşruiyeti, sevgi ile sözleşme arasındaki denge, bakım emeğinin cinsiyete göre dağılımı, miras ve toplumsal statü aktarımı gibi alanlarda yeni pazarlıklar belirginleşmektedir.

Azalan doğurganlık ve planlı üreme tercihleri

Doğurganlık üzerindeki denetimin tarihsel serüveni modern ailenin mantığını kavramak için elverişli bir mercekle sunmaktadır. Orta çağ sonundan itibaren geciken evliliklerle başlayan, evlilik içinde ritim kazanan ve 20. yüzyılda tıbbi yöntemlerle gündelik yaşama yerleşen dönüşüm üremeyi toplumsal kurumlar ve bireysel tercihler tarafından yönlendirilen bir alana taşımıştır.

Paul Yonnet, bireyin yeni bir psikolojik yapısının ortaya çıkışını tartışmadan önce planlı doğum olgusunun tarihsel gelişimini ve doğurganlığın oranlarındaki azalmayı ayrıntılı olarak ele almaktadır. Yonnet'e göre doğurganlığın azalması toplumsal dönüşüm süreçleriyle yakından ilişkili olarak üç temel aşamada gerçekleşmiştir. Bu süreç bireylerin üreme davranışları üzerindeki kontrol mekanizmalarının belirginleşmesiyle birlikte, doğurganlığın biyolojik bir olgu olmaktan çıkarak toplumsal yapıların ve bireysel tercihlerin bir yansımasına dönüşmüştür (Yonnet, 2006, s. 240).

Doğurganlığın kısıtlanmasına yönelik ilk aşama Batı Avrupa'daki Hristiyan toplumlarında evlilik yaşının geciktirilmesi yoluyla gerçekleşmiştir. Orta Çağ'dan itibaren belirginleşen bu uygulama nüfusun düzenlenmesine yönelik bir strateji olarak benimsenmiştir. On ikinci yüzyıldan itibaren gözlemlenen söz konusu eğilim on sekizinci yüzyıla kadar devam etmiş ve kadınların toplumun nüfus yenilenme talebine uyum sağlamak durumunda kalmasına yol açmıştır. On yedinci yüzyıl Avrupa'sında geç evlilik yaşı kadınların üreme fonksiyonlarını geciktirerek dolaylı bir doğum kontrol mekanizması işlevi görmüştür. Böylece doğurganlık süreci evlilik yaşı nedeniyle sınırlandırılmış, ancak söz konusu sınırlama nüfusun yenilenmesine imkân tanıyacak ölçüde kalmıştır. Geç evlilikle kısalan doğurganlık dönemi kadınların ortalama menopoza yaşının erken olması ve çevresel faktörlerle birleştiğinde doğurganlık oranlarında doğal bir düşüşe neden olmuştur. Bununla birlikte bebek ve çocuk ölüm oranlarının yüksekliği ve doğan çocukların yarısından fazlasının üreme çağına ulaşamaması gibi faktörler de doğurganlık süreçlerini etkilemiştir. Bebek ölümlerinin yaklaşık %30 oranında seyretmesi toplam nüfus artış hızını dengelemiştir (Yonnet, 2010, s. 44). Bu süreç toplumsal yapı üzerinde derin etkiler yaratmış ve bireylerin doğurganlık stratejilerini daha bilinçli bir şekilde şekillendirmesine zemin hazırlamıştır.

Yonnet "Latin Hristiyanlığı" olarak adlandırdığı sistemin kendi tarihsel geçmişinden farklılaşarak özgün bir demografik yapı oluşturduğunu ileri sürmektedir. Kadınların üreme dönemine giriş yaşını geciktiren söz konusu model evlilik kurumunu sosyal yapının merkezine yerleştirmiş ve kadınlara toplumsal hayatta daha fazla alan açmıştır. Bireyselleşme eğilimlerini de tetikleyen dönüşüm çocuğun bireysel bir değer olarak öne çıkmasını, kadınların yaşam standartlarının yükselmesini ve eğitime yapılan yatırımların artmasını beraberinde getirmiştir. Yonnet modern ailenin ortaya çıkış sürecinde doğurganlık kontrolünün evlilik üzerindeki belirleyici rolüne dikkat çekmektedir. Ona göre Batı toplumlarında evlilik tarihinde ilk kez doğurganlığın denetimi altına girmiştir. On altıncı yüzyılda doğurganlık oranlarındaki yavaşlama süreci modern aile yapısının oluşumuna zemin hazırlayan belirleyici bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel toplumlarda evlilik doğurganlığın artırılmasına yönelik temel bir araçken modernleşme süreciyle birlikte doğurganlık ve evlilik arasındaki ilişki yeniden yapılandırılmış, evlilik doğurganlığı sınırlandırıcı bir mekanizma işlevi görmeye başlamıştır (Yonnet, 2010, s. 46).

Fransa'da 18. yüzyılın ikinci yarısında başlayan Demografik Dönüşüm sürecinde bebek ve çocuk ölüm oranlarındaki düşüşe paralel olarak doğurganlık oranlarında da hızlı bir azalma gözlemlenmiştir. 1750-1921 yılları arasında doğurganlık oranları yarıya inerken evlilik kurumu toplumsal önemini korumaya devam etmiş ve evlilik oranları yüksek seviyelerde kalmıştır. Fransa'da doğurganlık oranlarının nesil yenileme eşliğinin altına düşmesi evlilik kurumu içinde gerçekleşmiş, böylece evlilik doğurganlığın kontrol altına alınmasını sağlayan bir mekanizma işlevi görmüştür. Kadınlar geleneksel yüksek doğurganlık normlarından evlilik aracılığıyla uzaklaşma imkânı bulmuşlardır (Yonnet, 2010, s. 45).

Demografik dönüşümün üçüncü aşamasında doğurganlık süreci daha bilinçli ve planlı bir hale gelmiştir. Özellikle tıbbi kontraseptif yöntemlerinin geliştirilmesi ve kürtajın erişilebilir hale gelmesi bireylerin üreme süreçlerini kontrol altına almalarını kolaylaştırmıştır. Bu dönemde üreme biyolojik bir zorunluluk olmaktan çıkarak toplumsal normlarla şekillenen bir olgu haline gelmiştir. 1960'lardan itibaren doğurganlık oranlarında yaşanan azalma ise farklı ülkelerde farklı hızlarda gerçekleşmiştir. Örneğin 1960'ların başında Fransa'da toplam doğurganlık oranı 2,81 olarak kaydedilirken Amerika Birleşik Devletleri'nde söz konusu oran 3,27 seviyesindeydi. Ancak ABD'de 1980'lerin başına gelindiğinde toplam doğurganlık oranı kadın başına 1,81 çocuk seviyesine gerilemiştir (Lafontaine, 2008, s. 330).

Türkiye'de ise son yıllarda doğurganlık oranlarında belirgin bir düşüş yaşanmış ve doğum oranı ikame seviyesi olarak kabul edilen 2.1 düzeyine gerilemiştir. Doğurganlık yaş yapısı değişmiş, en yoğun doğurganlık dönemi 20-24 yaş aralığından 25-29 yaş aralığına kaymıştır. Bu eğilim kadınların eğitim düzeyindeki artış, iş gücüne katılım oranlarının yükselmesi ve evlilik yaşının ilerlemesi gibi sosyoekonomik faktörlerle yakından ilişkilidir. Doğurganlık oranlarının düşmesiyle birlikte bireylerin çocuk sahibi olma konusundaki tercihleri de daha bilinçli bir biçim kazanmıştır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008 verilerine göre mevcut doğurganlık oranı 2.1 iken istenen doğurganlık oranı 2,4 olarak tespit edilmiştir. 1980 öncesinde ideal çocuk sayısını üç veya dört çocuğu olarak ifade edenlerin oranı %68 düzeyindeyken 1990 sonrası kuşaklarda bu oran %37'ye kadar gerilemiştir (Turgut, 2014, s. 24).

Günümüzde doğurganlık oranlarının düşük seviyelerde tutulabilmesi için evlilik kurumuna başvurma zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Kontraseptif yöntemlerin yaygınlaşmasıyla gebeliğin önlenmesi çiftlerin günlük yaşamlarının doğal bir parçası haline gelmiş, evlilik yaşı üzerinden uygulanan doğum kısıtlama stratejilerini gereksiz kılmıştır. Evlilik dışı cinselliğin ve doğumların normalleşmesi toplumun cinsellik ve doğurganlık konularındaki geleneksel normlarını önemli ölçüde dönüştürmüştür (Yonnet, 2010, s. 47).

Evlilik kurumuna yönelik geleneksel denetim mekanizmalarının zayıflaması bireylerin evlilik ve boşanma konularında daha fazla özerklik kazanmasına imkân tanımıştır. Bu süreç evlilik dışı birlikteliklerin yaygınlaşması ve aynı cinsiyetten bireylerin oluşturduğu aile yapılarının toplumsal meşruiyet kazanması gibi dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Yaşanan gelişmeler evlilik ve aile

kurumlarını yeniden şekillendirerek bireylerin yaşam biçimlerini çeşitlendiren dikkate değer bir sosyolojik değişimi temsil etmektedir.

Psikososyal açıdan istenen çocuk

İnsanlık tarihi boyunca doğurganlık, ölüme karşı bir denge unsuru olarak görülmüş ve toplumsal grupların varlığını sürdürmesi açısından belirgin bir rol oynamıştır. Ancak zamanla doğurganlık, biyolojik bir zorunluluktan özerk bir tercihe dönüşerek toplumsal yapıların ve bireysel yaşam anlayışlarının değişmesine yol açmıştır. Tıbbın gelişmesi, yaşam koşullarının iyileşmesi ve hijyen standartlarının yükselmesi gibi faktörler ölüm oranlarını düşürmüş ve böylece doğurganlık, hayatta kalma stratejisinin bir parçası olmaktan çıkmıştır.

Bireyler, çocuk sahibi olmayı biyolojik bir zorunluluk yerine bilinçli bir tercih olarak görmeye başlamışlardır. Yaşanan dönüşüm, çocukluk kavramını ve çocukların toplumsal rollerini de değiştirmiştir. Önceki dönemlerde yüksek bebek ölüm oranları nedeniyle çocuklar daha çok bir 'yenilenme aracı' olarak görülürken, günümüzde her çocuk bireysel bir değer taşımakta ve ebeveynlerin duygusal ve sosyal yatırımlarının merkezi haline gelmektedir. Böylece çocukluk algısı yeniden biçimlenmiş ve "temel çocuk kişiliği" kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlanmıştır (Erbuğ, 2021, s. 52).

Günümüzde çocuk sahibi olma süreci ebeveynlerin doğum öncesi tutumları ve teknolojik gelişmeler sayesinde daha bilinçli bir hâl almıştır. Artık dünyaya gelen çocukların ebeveynleri tarafından istenmiş olduğu varsayılmaktadır. Söz konusu varsayım iki temel nedene dayanmaktadır. Birincisi gebeliği önleyici yöntemlerin yaygın kullanımı ve önleyici yöntemlerin etkili bir şekilde uygulanmaması durumunda gebeliğin gerçekleşmesi, ikincisi ise mevcut tıbbi müdahale imkânlarına rağmen gebeliğin sonlandırılmamış olmasıdır. Dolayısıyla bir gebelik sürdürüldüğünde ve çocuk doğduğunda ortaya çıkan durum ebeveynlerin çocuğun varlığını kabul ettiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede çocukların "istenen" ve "istenmeyen" olarak sınıflandırılması temel bir ayırım oluşturmaktadır. Doğurganlık bağlamında yanlış planlanmış çocuklar ile doğrudan istenmeyen çocuklar arasında bilimsel olarak geçerli bir fark bulunabilir. Ancak modern toplumlarda gebelik sürecinde çocuk sahibi olma kararının verilmesi ve bu kararın uygulanabilirliği göz önünde bulundurulduğunda doğum gerçekleştiğinde artık yalnızca istenen çocukların var olduğu söylenebilir. Zira istenmeyen gebeliklerin sonlandırılabilmesi mümkündür ve böyle bir olasılık kullanılmadığında doğan çocuk ebeveynler tarafından kabul edilmiş bir birey olarak görülmektedir. Ortaya çıkan dönüşümün toplumsal yansımaları da dikkate değerdir. Bir çocuğun doğumunun ardından toplumda ona yönelik tutumlar çocuğun istenmiş olduğu varsayımı üzerinden şekillenmektedir. Söz konusu kabulleniş çocuğun toplumsal kimliğinin oluşumunda ve ona gösterilen davranışlarda belirleyici bir rol oynamaktadır. Yonnet'ye göre çocuk sahibi olma kararı verildikten sonra dünyaya gelen çocuklara yalnızca "istenen çocuklar" olarak davranılması gerekmektedir. Dahası her çocuk da kendisine bu şekilde davranılmasını bekleme hakkına sahiptir (Yonnet, 2010, s. 48).

Son yüzyılda çocukluk kavramının dönüşümüyle birlikte çağdaş çocuk kişiliği daha belirgin hale gelmiştir. Söz konusu dönüşüm demografik ve kültürel değişimlerin bir araya gelmesiyle çocukların aile ve toplum içindeki konumunu yeniden tanımlamaktadır. Çağdaş çocuğun kişiliğini şekillendiren üç temel özellik öne çıkmaktadır. Çocuk ebeveynlerinin bilinçli bir tercihi sonucunda dünyaya gelmekte, bebek ve çocuk ölümlerinin azalmasıyla yaşamının garantili olduğu varsayılmakta ve çoğunlukla tek çocuk olarak yetişerek ailede soyun devamlılığının bir halkası olarak görülmemektedir.

Ortaya çıkan yeni çocuk anlayışı çocuğun "istenen çocuk" olma niteliğine dayanmaktadır. Çocuk artık ebeveynlerin bilinçli tercihlerinin bir ürünü olarak değerlendirilmektedir. Böyle bir durum cinsel ilişkinin doğurganlıkla olan bağının çözülmesine ve ebeveynlik arzusunun bağımsız bir alan haline gelmesine neden olmuştur. Söz konusu ayrışma özellikle tıbbi destekle üreme yöntemlerinin yaygınlaşmasıyla daha da belirginleşmiştir. Yapay dölleme gibi tekniklerin yaygın biçimde kullanılması cinselliğin üreme sürecindeki rolünü neredeyse tamamen ortadan

kaldırmıştır. Günümüzde üreme teknolojilerinin kullanımı cinsellik ile doğurganlık arasındaki bağı daha da zayıflatmış ve bireylerin çocuk sahibi olma sürecini tıbbi bir mesele haline getirmiştir. Tarihsel olarak zorunlu görülen erkek-kadın cinsel ilişkisi aracılığıyla doğurganlık sağlama gerekliliği ise neredeyse fark edilmeden aşılmıştır (Yonnet, 2010, s. 49).

Günümüzde çocuk sahibi olma arzusu geleneksel olarak aile referans biçimi kabul edilen evlilik kurumundan da bağımsızlaşmıştır. Fransa’da ilk çocukların %60’ının evlilik dışı doğması söz konusu ayrışmayı açık biçimde ortaya koymaktadır. Paul Yonnet içinde bulunulan süreçte çocuk sahibi olma arzusu ile cinsel arzu arasındaki ayrışmanın önemine dikkat çekmektedir. Cinsel istek ile çocuk sahibi olma arzusu arasındaki ayrışma modern toplumlarda cinselliğe yönelik gelişen güvensizlikle ve çocuk sahibi olma sürecinin tensel içgüdülerle ilişkilendirilmek istenmemesiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu çerçevede homo-ebeveynlik (aynı cinsiyetten ebeveynlik) üreme sürecinin cinsellikten tamamen bağımsız bir şekilde gerçekleşmesine olanak tanıyan modern bir çocuk sahibi olma modeli olarak değerlendirilmektedir (Yonnet, 2010, s. 50).

Günümüz toplumlarında çocuk sahibi olma arzusu artık cinsel yaşam ve evlilikle zorunlu bir bağ içerisinde değildir. Yaşanan dönüşüm aile ve üreme kavramlarının toplumsal ve kültürel bağlamda yeniden tanımlanmasını gerektiren dikkate değer bir sosyolojik değişimi ifade etmektedir. Boşanma sonrası ebeveynliğin sürdürüldüğü ve çocuğun aile içindeki birleştirici rolünü koruduğu yeni aile yapıları da bu değişimin en çarpıcı göstergelerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Çocuk sahibi olma sürecinin bağımsızlaşması bireylere çocuk arzusunu evlilik ve cinsellik bağımlılığından izole bir biçimde gerçekleştirme özgürlüğü sunmaktadır.

Bireyselleşme, otorite çatışması ve yasak krizi

“İstenen çocuk” ufkı aileyi sevgi, hak ve katılım dili etrafında yeniden kurarken çocuğun söz, tercih ve talep kapasitesini görünür biçimde genişletmektedir. Erken yaşlardan ergenliğe uzanan hatta karar süreçlerine dâhil olma “hak” söyleminin gündelik hayata sızması ve özerklik beklentisinin yükselmesi ebeveynliğin meşruiyetini duygusal yakınlık ile sınır koyma yetisi arasında müzakere edilen kırılgan bir dengeye taşımaktadır. Denge arayışı bir yandan çocukların bireyselleşmesini teşvik ederken öte yandan rollerin belirsizleşmesi, otoritenin zayıflaması ve “nasıl hayır denileceği”ne dair pedagojik arayışlar gibi yeni gerilimleri beslemektedir. Eğitim uygulamaları çocuk ve ergen özerkliğini idealleştirirken kimlik oluşumu giderek dışsal tanınma ihtiyacı ile bağımsızlık arzusu arasındaki salınımda şekillenmektedir. Ergenliğin toplumsal inşa niteliği ve olgunlaşmanın uzaması (neoteni), alaycı mesafe ve otoriteye direnç gibi örüntülerle birleşerek aile içi ilişkilerin ritmini ve modern bireyin psikolojik mimarisini dönüştürmektedir. Çocuk merkezli düzen özgürleşme vaadi ile sınır koyma gerekliliğini aynı anda büyütürken çağdaş ebeveynliği kalıcı bir denge arayışına sürüklemektedir.

Paul Yonnet “istenen çocuk” kavramını bireyselliğin belirgin bir tezahürü olarak ele almakta ve bu çocuk tipinin geleneksel aile yapılarından farklı, tamamen yeni bir aile modelinin ürünü olduğunu öne sürmektedir. Ortaya çıkan değişim aile yapısındaki dönüşümün ötesinde toplumsal yapıda da köklü bir değişime işaret etmektedir. Yonnet içinde bulunulan süreci metaforik bir anlatımla değerlendirmekte ve “roket henüz havalanmıştır” ifadesiyle dönüşümün henüz tamamlanmadığını, etkilerinin ilerleyen dönemde daha belirgin hâle geleceğini vurgulamaktadır. Çocuk merkezli bir aile yapısının ortaya çıkışı bireysel kimlik oluşumunda ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin dönüşümünde belirleyici bir rol oynamaktadır (Yonnet, 2006, s. 249).

Modern aile yapısında çocukların karar alma süreçlerindeki etkisi artmış, iki yaşından ergenlik dönemine kadar geniş bir yaş aralığında çocuklar aile içinde alınan önemli kararlara aktif biçimde katılmaya başlamıştır. Henüz temel motor becerilerini geliştirmemiş bir çocuk dahi “Benim hakkım var” diyerek söz sahibi olma talebinde bulunabilmektedir. Böyle bir gelişme çocukların aile içindeki statülerinin tarihsel olarak en yüksek seviyeye ulaştığını göstermektedir. Çocuk psikolojisi alanındaki uzmanlar ebeveynleri çocuklarıyla daha fazla iletişim kurmaya teşvik etmekte ve çocukların kendilerini ifade etme hakkını savunmaktadırlar. Hatta bazı durumlarda

çocuklar doğacak kardeşlerinin isimlerini belirleme sürecine dahi dahil edilmektedirler (Dolto, 2000, s. 62).

Ergenlik dönemindeki bireylerin kendilerini yetişkin olarak görme eğilimleri de yaşanan dönüşümün bir göstergesidir. Örneğin on iki yaşındaki bir kız çocuğu kozmetik ürünler kullanarak yetişkinliğe erken adım atabilmekte ve ebeveynler tarafından bu süreç teşvik edilebilmektedir. Sonuç olarak aile çocukların söz hakkının yetişkinlerle eşit olduğu bir özyönetim demokrasisine dönüşmüş gibi görünmektedir. Ancak böyle bir eşitlik anlayışı zaman zaman rollerin belirsizleşmesine ve otoritenin zayıflamasına yol açmaktadır. Ebeveynlerin disiplin sağlama konusunda zorlanmaları ve çocukların artan özgürlüğü, psikiyatristlerin ebeveynlere “çocuklara nasıl hayır diyeceğinizi öğrenin” şeklinde tavsiyelerde bulunmalarına neden olmaktadır. Batı ülkelerinde hükümetler ise ebeveynleri daha sorumlu kılmak amacıyla okul devamsızlığı gibi durumlarda yasal yaptırımlarla düzen sağlamaya çalışmaktadır. Ancak ebeveyn otoritesi ile çocuklara tanınan özgürlük arasında bir denge kurmak giderek zorlaşmaktadır. Modern toplumlarda çocuk yetiştirme konusundaki belirsizlikler ebeveynlerin hangi yöntemleri uygulamaları gerektiğine dair ortak bir çerçeve oluşturmamaları nedeniyle daha da çözülmesi güç bir hâl almaktadır. Çocukların bireyselleşme süreci özerklik kavramıyla doğrudan ilişkilidir. Çocuk Hakları Bildirgesi gibi uluslararası belgeler ise çocuklara yetişkin muamelesi yapılmasını savunarak ebeveynlerin çocuklarını yeterince özgürleştirmemekle eleştirilmelerine yol açmaktadır (Remy, 2006, s. 43).

Paul Yonnet çocuğun “istenen çocuk” olarak görülmesinin ona ebeveynleri üzerinde belirgin bir otorite kazandırdığını vurgulamaktadır. Ancak ortaya çıkan gelişme yalnızca ahlaki özgürlüklerin genişlemesi veya doğum kontrol yöntemlerinin yaygınlaşmasıyla açıklanamaz. Yonnet’e göre yaşanan dönüşüm modern bireyin ortaya çıkışı ve ölüm oranlarının düşüşü gibi tarihsel süreçlerle yakından ilişkilidir. Ebeveynlerin çocuk sahibi olma kararı bilinçli bir tercih haline geldikçe çocukların bireysel kimlikleri de bu tercih doğrultusunda şekillenmektedir. Çocuklar ebeveynlerinin bilinçli bir tercih sonucunda dünyaya geldiklerini fark ettiklerinde “Gerçekten arzulanan bir çocuk olarak dünyaya geldiysem, neden isteklerime karşı çıkılıyor?” sorusunu yöneltmeye başlarlar. Ortaya çıkan algı ebeveyn-çocuk ilişkilerinde önemli bir gerilim noktası oluşturmaktadır. Ebeveynler ise “Onu gerçekten istemişken, neden arzularına karşı geliyorum?” sorusu üzerinden kendilerini sorgulamaktadır. Böylesine bir iç çatışma bireysel ve toplumsal düzeyde yankı bulan büyük yasak krizinin temel kaynaklarından biri olarak değerlendirilmektedir (Yonnet, 2006, s. 154).

Modern eğitim sistemlerinde çocukların özerklik kazanması temel bir hedef haline gelmiş ancak bu süreç birçok paradoksu da beraberinde getirmiştir. Çocuklar kendi kararlarını bağımsız bir şekilde alabilmeleri için cesaretlendirilmekte, ancak erken yaşta başlayan özerklik süreci ebeveynler ve eğitimciler üzerinde yeni türden bir denetim mekanizması oluşturmaktadır. Bu bağlamda çocukların bireyselleşmesi toplumsal beklentilerin bir yansıması olarak da değerlendirilmelidir (Yonnet, 2006, s. 252).

Paul Yonnet modern bireyin dışsal onay ve sürekli tanınma ihtiyacına bağımlı hale geldiğini savunmaktadır. Bireyin mutlu eden bir özne olmaktan ziyade mutlu edilmesi gereken bir nesne haline gelmesi kimlik oluşum süreçlerini zorlaştırmaktadır. Özellikle ergenlik döneminde bireyin kimliğini inşa etme süreci bir yandan bağımsızlık çabasıyla, diğer yandan onaylanma arayışı arasındaki gerilim üzerinden şekillenmektedir (Yonnet, 2006, s. 255).

Yonnet ergenliğin tarihsel ve toplumsal bir inşa olduğunu öne sürerek biyolojik veya hormonal değişimlerin tek başına belirleyici olmadığını savunmaktadır. Ona göre modern toplumlarda çocuklardan beklenen özerklik tarihsel olarak şekillenmiş bir gerekliliktir. Ancak bu gelişim bireyin olgunlaşma sürecini geciktiren bir neoteni etkisi yaratmaktadır. Neoteni bireyin sosyopsikolojik gelişim sürecinde olgunlaşma süresinin uzaması anlamına gelmektedir. Ergenlik döneminde gözlemlenen ciddiyetsizlik, otoriteye karşı direnç ve alaycılık gibi davranış

kalıpları ise söz konusu sürecin psikolojik ve toplumsal yapısını karakterize eden unsurlar haline gelmektedir (Yonnet, 2006, s. 329).

Görünen odur ki "istenen çocuk" ufkunun açtığı alan ebeveyn ve çocuk ilişkisinde otoriteyi rehberlik ve müzakere olarak yeniden kuran bir dile yaslanırken, tanınma ihtiyacı ile özerklik talebini aynı anda büyütmektedir. Çift yönlü hareket aileyi sürekli ayar gerektiren kırılgan bir denge noktasına taşımaktadır. Çocuğun söz ve katılım hakkının genişlemesi sınırların gerekçelendirilmesini ve bakımın adil paylaşımını zorunlu kılmaktadır. Buna karşılık belirsizleşen roller ve uzayan olgunlaşma süreci ebeveynliğin tutarlılık, süreklilik ve pedagojik kararlılık gereksinimini artırmaktadır. Aile sorumlulukların öğrenildiği bir etik eğitim mekânına dönüşmektedir. Duygusal yakınlık ile kuralın meşruiyeti arasındaki denge kurulduğunda çocuk merkezlilik özgürleşmeyi keyfiliğe, korumayı ise vesayete savurmadan ilerleyebilecektir.

Sonuç

Modern aile yapısının dönüşümü ve "istenen çocuk" kavramının bireyselleşme süreçleri ve toplumsal normlarla olan etkileşimi çerçevesinde şekillenme süreci ele alınmıştır. Paul Yonnet'nin sosyolojik analizleri temel alınarak yapılan değerlendirmeler, demografik dönüşümün bireysel özerklik algısı ve toplumsal yapıların yeniden şekillenmesi üzerinde de belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmanın temel bulgularından biri bireycilik ile toplumsal normlar arasındaki gerilimin modern aile yapısında belirginleştiğidir. Bir yandan çocukların bağımsız birer özne olarak yetiştirilmeleri teşvik edilirken, diğer yandan ebeveynler çocukların kararlarını yönlendirme konusunda giderek daha fazla zorlanmaktadır. Ortaya çıkan bu tablo otorite krizine yol açmakta ve çocukların özgürlüğü ile disiplin arasındaki dengeyi kurmayı güçleştirmektedir.

Sonuç olarak çalışma modern toplumda çocukluk ve ebeveynlik olgularının tarihsel ve sosyolojik bağlamda yeniden şekillendiğini ortaya koymuştur. Paul Yonnet'nin analizleri bireyci toplumun ortaya çıkış sürecinin çocukluk ve ergenlik deneyimlerini dönüştürme biçimini anlamada değerli bir çerçeve sunmaktadır. Modern aile yapısının geleceği ise bireyselleşme ile toplumsal normlar arasındaki söz konusu devingen etkileşimin gelişim sürecine bağlı olacaktır.

Yazar katkı oranları

Çalışma tek yazarlıdır. Yazar çalışmaya %100 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar çatışması beyanı başlığı

"Modern Ailede Çocuk Merkezlilik ve Bireyselleşme " başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sirnakifd/issue/11320/135278>
- Bonvalet, C., Ogg, J. (2008). Les Valeurs Familiales de la Cohorte Née Entre 1945 et 1954. Kante, A. M., Guyavarch, E., & Pison, G. (Ed.). *Démographie et Cultures*. Association Internationale des Démographes de Langue Française. <https://www.erudit.org/fr/livres/actes-des-colloques-de-lassociation-internationale-des-demographes-de-langue-francaise/demographie-cultures-actes-colloque-quebec-2008/001530co.pdf>
- De Tocqueville, A. (2022). *Amerika'da Demokrasi*. İlteişim Yayınları.
- Deschavanne, E. (2014). Tradition et Modernité. *L'École des Parents*, 4(609), 5-11. <https://doi.org/10.3917/EPAR.609.0005>

- Dolto, F. (2000). *Çocuk ve Boşanma*. Güncel Yayıncılık.
- Duman, M. Z. (2012). Aile Kurumu Üzerine Tarihsel Bir Okuma Girişimi ve Muhafazakâr İdeolojinin Aileye Bakışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 19-51. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/8758/109270>
- Erbuğ, E. (2021). Ölüm Sosyolojisi: Geleneksel ve Modern Toplumda Ölümün Toplumsal Anlamları. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8, 46-61. <https://doi.org/10.48131/jscs.1005591>
- Güler, D., & Ulutak, N. (1993). Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile. *Kurgu*, 11(1), 50-75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kurgu/issue/59595/858144>
- Karadoğan, U. C. (2019). "Çocuk ve Çocukluk" Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(7), 195-226. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/57213/807902>
- Korkmaz, H. (2022). Modern Dönemde Geleneksel Kültür Kodlarının/Ataerkil Yapının Aile Hayatına Yansıması. *Antakiyat*, 5(1), 54-71. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/antakiyat/issue/70344/1105697>
- Lafontaine, C. (2008). La Condition Postmortelle. Du Dénı de la Mort à la Quête d'Une Vie Sans Fin. *Études*, 10(409), 327-335. <https://doi.org/10.3917/etu.094.0327>
- Meriç Yazan, Ü. (2012). *Türkiye Kanatlarımızın Altında*. Timaş Yayınları.
- Remy, J. (2006). Pourquoi les Enfants Font la Loi. *L'Express*, 13, 41-51. https://www.lexpress.fr/societe/pourquoi-les-enfants-font-la-loi_482875.html
- Tan, M. (2019). Çağlar Boyunca Çocukluk. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 71-88. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000859
- Turgut, M. (2014). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel Süreçte Aile Kurumunun Dönüşümü ve Geleceğine Yönelik Çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/metder/issue/31233/455469>
- Yonnet, P. (2010). L'Avènement de l'Enfant du Désir. *Études*, 1(412), 43-52. <https://doi.org/10.3917/etu.4121.0043>
- Yonnet, P. (2006). *Le Recul de la Mort: L'Avenement de l'Individu Contemporain*. Editions Gallimard.
- Youf, D. (2007). Le Recul de la Mort. L'Avènement de l'Individu Contemporain de Paul Yonnet. *Sociétés et Jeunesses en Difficulté*, 4, 759-766. <https://journals.openedition.org/sejed/1393>